

Kako treba učiti

Početni pregled gradiva

Cilj početnog pregleda je da se dobije opšta predstava o onome što se uči – ideja o glavnim temama, pojmovima... U ovoj fazi gradivo se ne čita u celini.

Za početni pregled je važno:

- najpre pročitati sadržaj poglavlja – daje informaciju o temama koje se obrađuju
- pročitati predgovor
- «preleteti» gradivo poglavlja – pročitati naslove, podnaslove i poneku rečenicu (na primer, istaknute delove teksta)
- obratiti pažnju na tabele, grafikone, slike... – to su obično značajne informacije
- pažljivo pročitati rezime (sažetak poglavlja)

Zašto je potrebno pregledati čitavo poglavlje ako se uči lekcija?

- Ako znanja dobro organizuješ, moći ćeš lakše da ih «pronađeš», kada ti budu potrebna

Srodne predmete (na primer, knjige, odeću, kuhinjski pribor...) držimo na jednom mestu. Zamisli da srodne stvari ne držimo zajedno – kako bismo ih pronašli?

Gradeći opštu predstavu o temama jednog poglavlja, praviš «policu» iz koje ćeš kasnije «izvlačiti» znanja koja su ti potrebna. Pregledom poglavlja lekcija dobija svoje logično mesto u celini.

- Delovi dobijaju pun smisao, pravo značenje, tek u okviru celine.

Znanja koja su povezana su najjasnija – može se reći da jedno znanje «objašnjava» drugo, doprinosi smislu drugog znanja. Smisao svake lekcije postaje jasniji u sklopu poglavlja kome pripada – u kontekstu drugih lekcija srodnog sadržaja.

- Tokom pregleda mogu ti se nametnuti pitanja. Ako gradivo čitaš tražeći odgovor na neko pitanje, to je dobro za koncentraciju, uočavanje bitnih delova, pa čak i za kasniju pripremu za odgovaranje.

Obično se pitanja spontano javljaju kada nas nešto zainteresuje. Ako ti se ne nametne mnogo pitanja, neka te to ne brine. Pregledom gradiva sigurno ćeš steći barem grubu sliku o onome što ćeš učiti – a to je cilj pregleda.

Postavljanje pitanja u vezi sa lekcijom

Još uvek ne čitamo lekciju u celini. Naslov i podnaslove lekcije pretvaramo u pitanja, na koja ćemo odgovoriti tokom kasnijeg proučavanja lekcije. Na ovaj način i pre čitanja lekcije usmeravamo pažnju na ono što je bitno.

Možemo da postavimo i pitanje: «Koji problem ova lekcija pokušava da reši?» ili «Koje su glavne ideje koje pisac pokušava da nam prenese ovom lekcijom?» Pitanja koja možemo da formulišemo u vezi sa konkretnim podnaslovima, ili sa naslovom lekcije, su veoma brojna.

Proučavanje lekcije u celini

Pažljivo čitamo lekciju u celini. Dok čitamo, razmišljamo i trudimo se da:

- odgovorimo na pitanja koja smo postavili u prethodnoj fazi
- povežemo to što čitamo sa onim što već znamo.

Kada lekciju proučavaš imajući u vidu postavljena pitanja, usredsređuješ se na ono što je bitno.

Povezujući lekciju sa onim što već znaš, povezuješ novo gradivo sa svojim aktivnim znanjem – onim znanjem koje ti je uvek na raspolaganju.

Podvlačenje nije obavezno. Ako se odlučiš da podvlačiš tekst važno je da znaš:

- Podvlačenjem ističemo bitne ideje – kako bismo sebi posle olakšali obnavljanje.
- Podvlačimo tek kada shvatimo smisao cele lekcije i važnije pojmove – tada možemo da procenimo koji su delovi bitni, a koji nisu.
- Podvlačimo ključne reči ili delove rečenica.
- Nije korisno podvlačiti više od 10-15% teksta. Ako podvučemo veći deo teksta, to nije od pomoći u obnavljanju gradiva – ako je skoro sve podvučeno, ništa nije posebno istaknuto.

Kada završiš sa proučavanjem lekcije, možeš da napišeš skicu ili rezime, a ako želiš, i jedno i drugo.

Skica su teze kojima ističemo strukturu lekcije, kao i najvažnije ideje i činjenice.

Rezime je ukratko prepričana lekcija.

Pisanje skice ili rezimea nije obavezno, ali ti može pomoći da:

- izdvojiš suštinu lekcije od detalja i manje bitnih delova
- gradivo kasnije uspešno ponoviš

Prepričavanje lekcije

U ovoj fazi pokušavamo da se prisetimo glavnih ideja i da ih prepričamo. Ako smo podvlačili, možemo da planiramo izlaganje na osnovu istaknutih delova teksta. Važno je da prepričavamo svojim rečima.

Posle prepričavanja možeš da proveriš da li su glavne ideje tačno i u potpunosti prepričane. Prepričavanje može da ti pomogne da:

- otkriješ «praznine» u svom znanju
- bolje organizuješ činjenice u svojoj glavi

Važno je da ne počinješ sa preslišavanjem pre nego što shvatiš glavne pojmove i ideje – da se prepričavanje ne bi pretvorilo u nagađanje. Posle prepričavanja možeš ponovo čitati i proučavati lekciju, ako je potrebno.

Provera i obnavljanje lekcije i poglavlja

Kada završiš sa proučavanjem gradiva, pregledaj svoje beleške (skicu, rezime...) i onda se preslišaj – bez gledanja beležaka proveri svoje poznavanje glavnih ideja. Pokušaj da shvatiš kako su razne činjenice međusobno povezane.

To važi kako za proveru lekcije, tako i za proveru poglavlja.

Da li ti se nekada dogodilo da misliš da dobro znaš lekciju, a da tokom odgovaranja na času ne uspeš da se setiš osnovnih ideja ili povežeš činjenice? To znači da je gradivo naučeno samo do stepena prepoznavanja, ali se ne može izložiti, odgovoriti na podpitanja nastavnika, primeniti u kontrolnim zadacima... Zato je važno da, bez gledanja u beleške ili knjigu, proveriš da li u potpunosti vladaš ključnim idejama i njihovim vezama.

Kada dođe na red provera celog poglavlja, možda ćeš imati potrebu da prelistaš knjigu i proveriš ključne činjenice i ideje. Korisno je da ponovo pogledaš sadržaj poglavlja i povežeš važne činjenice sa naslovima.

Važno je:

- ponoviti proveru – na primer posle dva dana, osam dana, nakon mesec dana... To je obnavljanje gradiva. Pošto je zaboravljanje najbrže na početku, obnavljanje se najpre vrši u kraćim, a posle u dužim vremenskim razmacima.
- početi sa proverom i obnavljanjem gradiva na vreme. Pravi trenutak za prvu proveru je odmah pošto se određeno gradivo nauči – nije korisno sačekati dan pred kontrolni zadatak ili najavljeno odgovaranje.

Ukratko, učenje sa razumevanjem podrazumeva:

- početni pregled gradiva
- postavljanje pitanja na osnovu naslova i podnaslova lekcije
- proučavanje lekcije u celini
- prepričavanje svojim rečima
- proveru i obnavljanje, kako naučene lekcije, tako kasnije i poglavlja u celini